

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHOLD: Helligtrekongersfest. — Frigjort! — Palestina ved nyttårsskiftet. — Høitidsdag i St. Halvards kirke, Oslo. — Bibellesning. — Den første fest. — Takk. — Bokanmeldelser. — Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv. — Herhjemme — og derute.

RETT + OG + SANNHET

Helligtrekongersfest.

Tiltredelsespreken i St. Halvard, Oslo, den 7. januar av pater Notenboom, O. F. M.

Den første julefest blev feiret i en snever krets. Englesangen klang om natten likesom en forvandlingsklokke, som kalte de første tilbedere til å komme og hilse det nyfødte Jesusbarn. Men tilbedelsen skulde ikke forbli lokal, ikke begrenset til en enkel klasse. Jesus var ikke kommet kun til jødene, heller ikke kun til de fattige — Hans fødsel skulde bli en *verdens*-begivenhet: Han blev født for *alle* mennesker. Også hedningene og de rike skulde bringe sine gaver til krybben, og derfor feirer vi nu Helligtrekongersfest som julens høidepunkt.

«Jeg er kommet som et lys til verden,» står der skrevet, «forat den som tror på mig ikke skal bli i mørket.» Jesus er et lys: et lys strålende for hyrdene på de dunkle marker ved Herrens engel med skinnende glans — et lys, skinnende i det mørke hedningeland med stjerneskjær. Og en stjerne er der som lysets bud.

Noen vismenn forstod tegnet. Og de hadde mot nok til å reise og søke Messias. De vilde overvinne vanskelighetene og forlate sin familie og bekjente for å reise til et fremmed land, langt borte. De vise var menn som visste hvad de vilde; menn, som ikke lot sig stanse av et tvilende smil; menn, som eide kraft og ungdom nok til å sette sitt liv på spill for en god sak.

Og de vise drar ut fordi de er konger i viljen men barn i troen. De hadde nemlig de betingelser, som Jesus senere med klare ord skulde kreve av sine tilbedere: «Dersom I ikke omvender eder og blir som barn, kommer I ikke i himmelen», og «himmelen river man til sig med vold, og bare de, som øver vold, får del i det.»

Disse to ekstremer forenes i strålende harmoni hos de hellige tre konger. De har jo sett stjernen, «lysets» tegn, og dette var for dem som kongens oprop: selvfølgelig begav de sig derfor på veien.

Men skjønt de altså så troens stjerne i begynnelsen av sin åndelige opdragelsesreise, blev deres tro allikevel satt på en hård prøve på forskjellige måter. De møtte mangel på deltagelse hos det utvalgte folk, ukynighet hos prestene, Herodes' angst over nyheten, som for dem var en stor glede, og endelig stjernens forsvinnen. Men vismennene holdt ut. Kanskje husket de Guds løfte hos Jeremias: «I skal søke og I skal finne mig når I søker mig av hele eders hjerte. Jeg vil la mig finne av eder, sier Herren.»

Ja, de fant Jesusbarnet, fordi de søkte Ham av hele sitt hjerte.

Så kom de til Betlehem, hvor de fant barnet, fattig, uten kongelig prakt, tilsynelatende et skrøpelig menneskebarn, omgitt av enkle arbeidere. Men troen lot dem erkjenne allikevel Jesus, Guds Sønn. De så gjennom ytre skrøpeligheit Guds skjulte allmakt, gjennom ytre fattigdom Guds skjulte rikdom, gjennom enkelhet Jesu kongedømme.

Og de falt ned og tilbad Jesus

Dette var troens seier. De har funnet Messias, senere skal de bringe andre til krybben. Også oss.

Tør vi si at vår tro er så sterk, så urokkelig som de tre kongers tro? Kan vi med *vår* tro støtte andre, som er usikre og tvilende? Kan vi bli et lys for andre, som søker Gud? Dette er spørsmål, som melder sig.

«Tro på lyset, forat I kan bli lysets barn». Ja, vi vil bli lysets barn, og følgelig «vandre som lysets barn», «og iklæ oss lysets våben». «La således eders lys skinne for menneskene, forat de ken se eders gode gjerninger og prise eders Fader i himmelen.»

Men hvordan?

Jo, vi skal skinne som et lys ved *troen* likesom dåpskjerten vi fikk ved vår dåp, troens sakrament. Troen

skal bli en lykt for våre føtter og et lys på våre veier. Troen skal være som et lys i våre tanker, være som et lys, strålende i våre gjerninger.

Vårt hjerte skal brenne av hellig *kjærlighet* til Gud, likesom lyset fra kommunionsskjerten vi bar på den dag Jesus forenet sig med oss i *kjærlighet* for første gang. Vi vil også flamme i *kjærlighet* til Gud på ofrets alter i stadig strid mot synden, i rik utfoldelse av et gudhengivent liv.

Og når vi engang i våre hender skal holde den blafrende døds skjerte, skal den være som et bilde på vårt kristelige *håp*, som fører oss til gjenstanden for vår lengsel: besiddelsen av de uforgjengelige goder, som vi har levet for i denne verden.

Ja, kjære kristne, vi skal lyse ved et *godt* livseksempel. Vi skal bli som stjerner som fører de søkende til krybben av vår katolske religion. Vi skal alle det, men enkelte har det som en hovedoppgave. Det er foreldrene, men især *prestene*. Derfor er det å være prest et både ansvarfullt og vanskelig kall.

Hans høiærverdighet biskopen gav oss den ansvarfulle byrde å være sjelesørger ved St. Halvards menighet. Vi har altså fått den tunge oppgave: å bli menneskenes fører til Gud. Vi *selv* kan ikke gjøre noget, men allikevel frykter vi ikke, ti vi har alteret med den hellige messe som kilder av guddommelig kraft, og vi har Gud hos oss i tabernaklet. Ja, derfor tør vi si med St. Paulus: «Vi formår alt i Ham, som styrker oss.» Sammen med den tunge oppgave gir Han også sin rike nåde. Vår far Franciskus, som utsendte sine brødre til alle verdensdelene, vil *kjærlig* se ned på oss

alle; og vi vil be ham at nogen gnister av hans serafiske *kjærlighet* må sette våre hjerter i brand som evige lamper til Guds ære.

Og jeg vet jo også, at de alle vil hjelpe og støtte oss med deres bønner, med alle deres krefter, så vi samtlige kan komme fremover på dydens vei og nærmere til vårt livsmål: Gud. For å forklare hvad jeg mener, vil jeg beskrive et bilde jeg engang har sett.

Det er et lite maleri av maler Fühlich. Det har fire felter: i det øverste felt ser man til venstre noen hyrder med hunde og får ilende til krybben; til høyre ser man de tre vise menn fra østerland med gaver i hendene følgende den vidunderlige stjerne. Det nederste felt fremstiller til venstre Herodes' soldater drepene de små gutter, til høyre ser man Judas med soldater ved Oljebjerget for å ta Jesus til fange.

Midt i maleriet er et Kristus-hode med påskriften: «Hvem søker I?»

Ja hvem søker disse? De søker alle Jesus, men på forskjellig måte, med forskjellige hensikter. Vi vil søke Jesus som hyrdene og som de hellige tre konger. Og så skal vi hjelpe andre å søke Jesus på samme måte. Vi vil være som en hellig tre kongers stjerne for den som søker: «la således eders lys skinne for menneskene,» — og engang skal da lyset oppgå for oss, det evige lys. Og Isaias' ord skal bli opfylt i oss: «Solen skal ikke mere være ditt lys om dagen, og månen skal ikke skinne og lyse for dig; men Herren skal være et evig lys for dig og din Gud skal være din herlighet.» Amen.

Th. Notenboom, O. F. M.

Frigjort!

Takk, kjære Jesus, for din underfulle nåde!
Det var din vilje at det skulde være så.
Kjærlig og god jeg alltid så dig råde —
takk, kjære Jesus, for den vei jeg fikk gå!
Hele min bønn hernede på jord
er: ikke glemme Kirken hvor Kristus blandt oss bor.

Ti jeg vet jo at han elsker mig høiere enn noen:
freden og lykken av ham jeg fikk!
Hold mig fast til sannhet — hold mig fast i troen —
Hold mig fast i Kirken, hvortil jo veien gikk!
Be! — ja, be for mig, kjære Guds mor —
at jeg aldri glemmer Kirken, hvor Kristus blandt oss
bor!

Fristelser sikkert jeg møter i verden,
ti jeg vet jo nok, der er mange av dem.
Men fylt av Guds nåde og Kristus med på ferden
er veien dog skjønn til det himmelske hjem.
Nei — jeg aldri glemmer Kirken, hvor Kristus blandt
oss bor —
og hvor jeg blir velsignet ved hans hellige mor.

O. I. PETERS.

PALESTINA VED NYTTÅRSSKIFTET

Det land, hvor Verdensfrelseren levet og virket, står i øieblikket økonomisk sett langt, langt bedre enn de fleste andre land. Der arbeides med en intens energi på dets utvikling — og mens der overalt ellers på jordkloden lides under arbeidsløshetens tunge svøpe, er der i Palestina mangel på arbeidskraft.

Denne utviklingstrang, dette fremskrittstempo, er så meget mer iøinefallende, som det dreier sig om et land, som i grunnen lever på tradisjon og er fylt av tusenårige erindringer og utallige ærverdige fortidsminnesmerker.

Legenden og historien møtes her, hvor Jerusalem, Hebron, Betlehem og Nazareth er levende virkelighet for våre øine, og hvor også vi kan seile på Genesareth — men samtidig gjennomkrysses hele landet av moderne automobilveier, som den engelske mandatregjering systematisk har anlagt i samferdselens tjeneste til fremme av en livlig handel.

Politisk og kulturelt er Palestina stadig alle jødiske lengsleres mål. Mandatlandet England, som Folkeforbundet har overdratt myndigheten over landet, har siden krigen tok slutt begunstiget den jødiske innvandring til arabernes store misfornøielse, fordi disse i jødene ser en tiltagende konkurransemakt, som i lengden kan bli farlig for deres eget folk.

I november måned proklamerte de derfor for 4de gang en ukes generalstreik mot jødene i håp om å gjøre dem lei av å fortsette med å innvandre. Men de angrep dog ikke jødene *direkte*, men rettet streiken mot den britiske mandatregjering. Selv på de mest kritiske dager blev ingen jøde personlig forulempet — det fremgikk av alt at hele streiken utelukkende hadde en politisk bakgrunn og ikke var følelsesmessig betonet. Ingen av de arabiske ledere brukte *religiøse* slagord

— alle argumenter var *politiske* og rettet mot jødisk innvandring og salg av arabiske landeiendommer til jøder. For fire år siden var konfliktene alltid religiøse og ved «klagemuren» i Jerusalem utspilledes blodige scener. Nu er det politikk som er hovedinteressen, og det er karakteristisk at det nu er bybefolkningen som danner hovedmassen av demonstrantene — Fellahene og Beduinerne, de arabiske bønder og nomader, som tidligere var de ivrigste kjempere, forholdt sig denne gang rolig.

Freden blev først etablert da englenderne igjen demmet op for den jødiske innvandring, idet de fulgte sin sedvanlige politikk: å la sin handlemåte diktere av det sterkeste påtrykk. De utviste nu alle de såkalte «turistemigranter» — folk, som ikke har kunnet få varig opholdstillatelse fordi de ikke eiet 1000 \$. Men da jødene fikk visshet for, at den engelske innvandringspolitikk bestemtes av hensynet til at de blev holdt i et mindretallsforhold til araberne, gikk de nu på sin side til angrep.

I Tel-Avin kom der til gatekamp mellom jøder og politi — en kamp, som kan tas som en krigserklæring mot hele den engelske politikk i Palestina. England følger konsekvent og målbevisst en politikk, som jødene oppfatter som rettet mot selve deres eksistensmulighet. Denne politikk er en umåtelig skuffelse for dem, fordi det for dem står som sikkert at England gjennom Balfour-deklarasjonen har lovet etter krigen å gi Palestina helt tilbake til jødene. England viker dog ikke fra sin holdning nu, og heri ligger stoff nok til stadig nye konflikter. Og disse vil jo bli så meget skarpere som landet er det rike utviklings- og mulighetsdomæne, som stadig fornyer løftet om å flyte med melk og honning.

Høitidsdag i St. Halvards kirke, Oslo.

En presteinstallasjon i juletiden, i selve julens tegn, finnes der en skjønnere realisasjon av sannhetens hellige idé? Er det ikke som om det usynlige da blir synlig i lyset fra krybben som nu finnes i alle våre kirkehus? Åpner da ikke våre hjerter sig lettere og villigere for den Kristi stedfortreder, som da kommer til oss, fordi hele vårt følelsesliv på denne tid ganske anderledes konkret enn ellers kretser om og er opfylt av tanken på *Ham*, som kom til oss, skjult i et menneskebarns skikkelse for så mange århundrer siden, men som virker i oss og blandt oss den dag idag med uforminsket kraft? Vi vet hvem vi kneler for når vi ved juletid bøier kne for et barn — vi gjør det så ofte at vi har lettere enn ellers for å bøie oss for presten, og i ham se Guds utvalgte barn på jorden i kraft av sin hellige vigsel.

Det var denne åpne, mottagelige stemning, som preget sogneprest Notenbooms installasjon i søndags, og

den blev fremhevet og understreket ved kirkerummets usedvanlig vakre juleutsmykning, som hadde forvandlet hele koret til et symbol på julenattens ide: en tindrende stjernebakgrunn for snedekte grønne graner. Grønt og sølv — jordlivets naturfarve forenet med himmelens lysglans som ramme om alterets brennende kjertler og røde blomster — i all sin enkelhet bød St. Halvard sin sogneprest velkommen så verdig og vakert som noen katedral kunde ha gjort det. Sin sogneprest og kapellanen, pater Boers, som nu begge er kalt til å vareta sjelesorgen i St. Halvards menighet.

Kirken var tett besatt, også representanter fra St. Olavs menighet var kommet for å ta del i høitiden og forene sine bønner med sine trosfellers. Sogneprest pater Alby O. P. var tilstede som hilsen og broderbud fra Dominikanerne. Klart og rent intonerte det prektige kor «Veni Creator», da procesjonen trådte inn i kirken med korset i spissen, båret av barnehender. Barnet, som

løfter korset høit op og følges av prestene og biskopen — finnes der en vidunderligere symbolikk enn den, vår hellige Kirke har utstyrt *alle* sine handlinger med og som gjør dem til et veld, et uophørlig rinnende veld av kunnskap og rikdom, av visdom og nåde, hvor man stadig opdager nye skjønnheter, stadig får flere og flere lys tent til å se ved, lese i, virke under?

Efter ministrantene kom ærverdige gamle pastor Ugen, som alltid trofast assisterer ved kirkelige høitideligheter, pater de Paepe, pater Boers, sogneprest Notenboom, og endelig hans højærv. biskopen. Foran alt knelte procesjonen til sangen var slutt, hvorpå biskopen holdt en varm og inntrengende tale til den nye sogneprest og til menigheten.

Biskopen fremhevet den «klokskap og kunnskap» som gjorde pater Notenboom så vel skikket til å overta sitt nye tunge og viktige embede — det ærefulle og krevene hverv: å skulle fortsette Kristi virke her på jorden. Ti presten taler de samme ord som Frelseren talte, da Han vandret her — til de fattige som til de rike. I vår tid, så full av social nød som følge av egoismens og konkurransens altoverveiende herredømme, holder presten de evige idealer op for menneskene og peker på dem slik som Kristus gjorde — han løfter menneskene op av støvet og fører dem mot opstandelsens mål, som kun kan nåes med renhet i hjertet — hans hender velsigner de syke med den kraft som ene vigslede hender har, og bringer døende den fred, som ene ofrende hender kan gi. Presten er *ordets* bærer — det ord, som er blitt kjød og derfor virker, bevirker, utvirker de store *hellige* ting blandt oss små *almindelige* mennesker, blandt oss små mennesker, som har fått nåde til å tilhøre den *hellige almindelige* Kirke og bekjenne oss av hele vår overbevisning til dens lære om presten som Kristi stedfortreder.

Derpå fortsatte biskopen denne tankegang med å uttrykke sin glede over at det var brødre av St. Franciskus, som nu skulde opta arbeidet her. St. Franciskus, den så høit elskede av alle Kirkens helgener, venn av de fattige, ydmyk og saktmodig, kunde like så litt som noen annen gi menneskene et *jordisk* paradys — men mer enn noen annen har han stadig forkynt det *sanne samfund med Gud* og hjulpet menneskene til å finne paradysglede, den virkelige paradysidé: *å leve livet i denne sannhet, denne virkelighet i sin egen livsform, allerede mens vi lever hernede.* St. Franciskus viste i sitt *eget liv*, at et menneske *kan* gjenfinne det tapte paradys allerede her i sitt eget sinn og allerede her få skue Gud — og hans sønner har optatt hans arbeide og ført det utover jordkloden. Heller ikke de lover menneskene et *jordisk* paradys — men de hjelper menneskene til å finne veien til det Guds rike som er «i Eder» og «imellem Eder» — de bringer St. Franciskus' solsang med sig og gjør derved tilværelsen lysere og varmere for de, som tar vel imot dem — slik, som biskopen til sist påla menigheten her å ta imot denne sin nye sjelesørger, sønn av St. Franciskus.

Så kom det gripende øieblikk, da pater Notenboom knelte foran Overhyrden og med høi klar stemme avla

trosbekjennelsen — som pant på at menigheten kan stole på ham og ha tillit til ham. Dette mektige Credo, som i stadig stigning fører oss op mot alle tings mål: «*vitam venturi sæculi*», og som efterfølges av menighetens svar, mens alle reiser sig — det jublende taknemlige *Te Deum*: «Store Gud, vi lover Dig».

Imens går biskopen ned til sin plass i kirken, ledsaget av pastor Ugen — og den høitidelige levitmesse tar sin begynnelse, celebrert av sogneprest Notenboom med pater Boers som diakon og pater de Paepe som subdiakon. Sogneprestens tiltredelsespreken vil man finne annet steds i dette nummer av «St. Olav».

Da messen var slutt forlot procesjonen kirken, mens alle knelende mottok den biskoppelige velsignelse.

Om kvelden var der menighetsfest i St. Halvards foreningslokale. E.

Bibellesning.

Hvad forskjellige paver har sagt herom.

1199

skrev pave Innozenz III til biskopen av Metz, at denne aldri måtte dadle de, som selv begjæret å lære den hellige skrift å kjenne for å oppbygges av den, men på alle måter hjelpe og støtte dem og opmuntre dem til det.

1781

skrev Pius VI til utgiverne av en italiensk bibeloversettelse: «Du handler riktigst, når du ettertrykkelig opildner de troende til å lese i den guddommelige skrift.»

Pave Leo XIII (1878—1903) har gjentagende ganger inntrengende anbefalt bibellesning, og endog knyttet avlad til en regelmessig lesning av evangeliene.

1907

— den 21. januar — skrev pave Pius X til kardinal Cassetta: «Da vi ønsker å fornye alt i Kristus, er intet oss kjærere enn at våre barn antar den skikk å eie evangeliene ikke alene til hyppig men til daglig lesning, så de på første hånd kan lære, hvorledes nettop alt i Kristus kan og skal fornyes — og en masseutbredelse av den hellige skrift er også det beste middel til å imøtegå den anskuelse, at Kirken motarbeider lesningen av de hellige skrifter på morsmålet eller vil legge denne lesning noen hindringer i veien.»

1920

— 15. september — gjentar pave Benedikt XV dette ønske, idet han i den berømte Hieronymus-rundskrivelse «*Spiritus Paracletus*» skriver: «Vi formaner uophørlig alle troende, at de gjennomgår som daglig lesning de hellige evangelier, apostlenes gjerninger og apostelbrevene og forsøker å opta ordene som sitt eget kjød og blod — der må ikke finnes noen kristen familie, som ikke besidder det nye testamente og har som sedvane daglig å lese i det og betrakte det leste.»

Den første fest —

Så åpnet bispegården sine porter for å ta imot de første gjester, da St. Olavsforbundet 4. juledag bad til julefest. Travle hender hadde flere dager i trekk arbeidet for å få alt ferdig, og man var forberedt på stort fremmøte fra de to menigheter — hvem vilde ikke gjerne være tilstede ved selve innvielsen av det lokale, hvor vi nu skal møtes til fest og til alvor, til adspredelse i selskaperig samvær og til konsentrasjon om foredrag — til foreningsliv.

Det særdeles velproporsjonerte rum er malt i en varm, gylden farve, som fremheves av mørkere ornamentering. Her som alle vegne ellers i bispegården er det d'herrer Wassler og Steiwer, som har æren for farve-effektene og særlig beundret man i salen den elegante utførelse av det biskoppelige våben som prydet balkongens balustrade og som herr Wassler har utført. Etter hvert som man samlede lød mange beundringsuttalelser — og da biskopen trådte frem på podiet, ledsaget av mgr. dr. Kjelstrup og presteskabet, kunde hans høiærverdighet ikke undgå å merke den takknemlighetsfølelse som strømmet imot ham fra de tilstedeværende for det initiativ, som her var tatt og som nu resulterte i den første fest. — — — — —

Så lød det skjønne, latinske innvielsesritual utover salen — med vievannet besprengtes murene, hvorpå biskopen talte. En tale som formet sig som en hymne til katolsk foreningsliv — en manende appell til oss alle om rettigheter og plikter, som det å stå tilsluttet en forening gir. Plikter mot sig selv: hellig forpliktelse til ikke å svikte det løfte man gir ved å bli medlem, det felles og forenende som ligger i dette ord. Med hverandre og aldri mot — slik var tankegangen i biskopens tale, hvor hvert ord var båret av følelse — av det dype, inderlige ønske om at Herren selv vilde bygge videre med de «levende stener», som alle disse medlemmer representerte. Ti — uttalte biskopen — de katolske foreningers mål er det høieste av alle: foreningen i Kirken, i Kristi avbilde her på jorden — derfor kunde foreningslivet bli en stadig kilde til sundhet og styrke for legeme og sjel, for vårt materielle som for vårt åndelige velferd. Godheten, næstekjærligheten, skulde være drivkraften i alt som skulde leve og utvikle sig — og som et tegn på denne enende kraft, denne kreftenes enhet stod dette, at det var to menigheter: St. Olavs og St. Halvards, som her skulde ha til huse — som her skulde, ikke rivalisere, men kappes om best å tjene det katolske liv. Ikke å kappes i det beste arbeide men i det beste samarbeide — det var katolsk foreningsliv og katolsk menighetsliv.

Og biskopens skjønne tanke: at det å være katolikk er ikke å herske, men å vilde tjene i god vilje til fred og fordragelighet og forståelse, formet sig som en påkallelse av vår hellige Kirkes stemme i hver enkelt tilhørers sjel gjennom overhyrdens faderlige formaning til å bruke den vakre gave, det nye foreningslokale — aldri misbruke det.

På geistlighetens vegne takket sogneprest mgr. dr. Kjelstrup, idet han betegnet denne dag som en av de største i menighetens historie, og lovet på alles vegne å benytte gaven efter

biskopens ønske, idet han inntrengende påla alle å legge sig dette på sinne. Derpå opleste sognepresten følgende

Reglement for bruken av foreningslokalene.

1. Foreningslokalene i Bispegården, Akersveien 5, tilhører det Apostoliske Vikariat og er overlatt de katolske foreninger til bruk ved de ordinære møter. Utenfor disse møter kan lokalene kun anvendes, når tillatelse foreligger fra det Apostoliske Vikariats sekretær, som Hans Høiærverdighet Biskopens representant.
2. For inventar etc. gjøres de enkelte foreninger ansvarlige. Likeledes påhviler det hver forening å sørge for at alt er på sin plass og servicet vasket efter møtene.
3. Avgiftene for opvarming og for elektrisk strøm til lys og kokning vil bli fastsatt skjønsmessig og ved måler, fordelt på de forskjellige foreninger efter møtenes antall og varighet.
4. Det er en ufravikelig regel at intet møte, ingen selskaperig sammenkomst eller fest må vare lenger enn til kl. 24. En eneste undtagelse gjøres for den vanlige 17. mai fest, som kan vare til kl. 1.
5. Det er strengt forbudt å nyte medbragte drikkevarer. Personer som overtredet dette forbud skal øieblikkelig bortvises.
6. Efter festlige sammenkomster såvel som efter ordinære møter må man undgå all sammenstimlen, høirøstet tale o. l. foran inngangsportalen i Akersveien. Dette må ansees som en æressak av hensyn til det nærliggende hospital.

Efterpå takket hr. Kollerud og hr. Barra på de to menigheters vegne — og hr. Olaf Andersen tok nu som formann for festkomiteen ledelsen i sin hånd, idet han introduserte den første kunstneriske underholdning: sangeren hr. How, akkompagnert av frk. Sutter, som fikk velfortjent applaus for den kunstneriske glede de beredte oss.

Og så gikk juletre-festen sin gang — med de elskede julesanger omkring treet og med selskaperig samvær. avbrudt av underholdningsintermezzoer. Den hyggelige stemning fra alle festene i de gamle foreningslokaler var fulgt med, så det nye bare blev en fornyelse av det tradisjonelle — det verdifulle fra katolsk foreningsliv fant sig fort tilrette i de nye omgivelser.

Og man skiltes med en opriktig takk til alle, som hadde hjulpet til dette — ikke minst til den allestedsnærværende og opofrende festkomite med sine hjelpende assistenter — og med et opriktig ønske om snarlig vel møtt igjen i det nye festrum.

E.

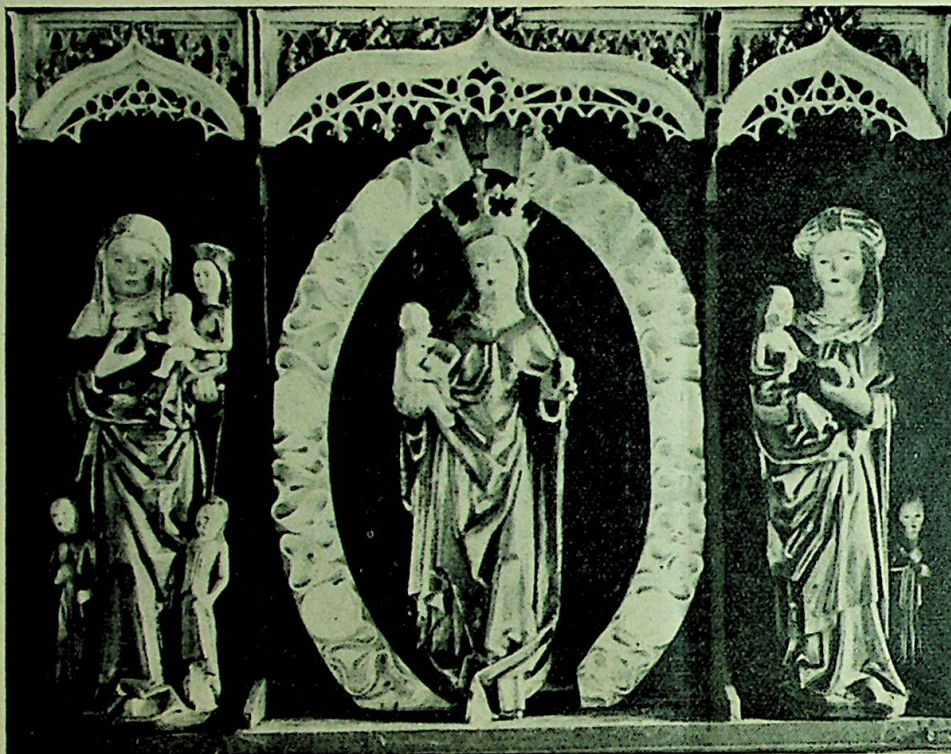
TAKK!

Innsamlingen til jul. Det innkam ca. 250 kroner som blev benyttet til innkjøp av matvarer til våre trengende familier. 32 hovedpersoner, vesentlig familier med opptil 6 barn, fikk matvarer, bestående av flekk, julepølse, julekake og brød. Varene blev levert lille julaften, og det var takk og ære å høre allestedes hvor vi for: «Aldri var det så kjærkomment som i år,» lød det.

På vegne av de takknemlige mottagere fremføres her ved en hjertelig takk til alle som bidrog til det gode resultat.

Oslo, 29—12—33.

For St. Vincensforeningen
Ivar Ruyter.

Jomfru Maria, hennes mor og bestemor med barn. Midtparti av hovedalterskapet i Trondenes kirke, ant. av Bernt Notke, ca. 1470.

BOKANMELDELSER

Arsberetning for Foreningen til Norske Fortids Minnesmerkers Bevaring». 88. årgang 1933.

Det er en fryd hver gang man får dette enestående betydningsfulle skrift inn ad døren! En fryd, fordi det bereder oss en av livets edleste gleder: å gjenopleve som en konkret følelse menneskehetens samhöring gjennom slekt som følger slekters gang. Og en fryd, fordi det alltid byr på overraskelser. Ustanselig bestiger de dyktige medarbeidere nye tinder i det norske kulturrike og finner nye synspunkter for de gamle verdier, så disse ikke blir bare døde museumsgjenstander, men lever som nye impulser i vårt eget sinn.

Hvad forteller ikke antikvar Bugges artikkel «Kunsten langs Leden i Nord», som innleder årsberetningen, oss om intens graven sig ned i et emne, til dette blir avdekket sin innerste mening?

Den følgende artikkel «Dommedag i norsk malerkunst» av magister Nygård-Nilssen, er intet mindre enn et funn, hvad emnets ramme angår. Inne i denne ramme utfolder den lærde magister sin viden på en så åndfull måte, at det blir en orientering i våre forfedres mentalitet, som den åpenbarer sig i deres forhold til livets endelige mål.

Med vanlig grundighet behandler arkitekt Gerhard Fischer «Kirkeruinen på Kapitelberget» — fra denne interessante avhandling har vi velvilligst fått utlånt de bilder, som vi vil bringe i neste nummer av «St. Olav» — og envidere bringer årsberetningen meget annet instruktivt lesestoff, alt ledsaget

av praktfulle bilder fra de forskjellige landsdeler. Det bibliofile utstyr er som vanlig mønstergyldig.

E. D.-V.

Sigrid Boo: «Du deilige liv!» (Aschehoug & Co.)

«Der stirrer imot oss fra døden et blick — det kan kun bortjages av livets musikk» — disse ord av en stor dansk dikter rinder en stadig i tanke under lesningen av Sigrid Boos siste bok. Den foregår på et tuberkulose-sanatorium og blandt en kreds av mennesker, som har lært sig til å møte den truende tilintetgjørelse med freidig mot og innbyrdes hjelpsomhet. Sett ut fra denne bok forstår man den enestående suksess forfatterinnen har hatt med alle sine bøker: kun et menneske med utpreget evne til å føle med andre mennesker, lide med andre, glede sig med andre, kan forme sine tanker slik at de gir resonans hos andre.

I de to foregående bøker har fru Boo beveget sig mer på det enkle daglige livs overdrev — i denne bok er hun gått ut til undtagelses-tilværelsene og viser oss deres liv,

lar oss høre tonene fra den musikk som de spiller op for å kunde harmonisere sin egen eksistens, så den ikke skjæres som en falsk og forstyrrende tone inn i menneskesamfundets store orkester.

Boken vilde ikke være av Sigrid Boo, hvis den ikke «endte godt» — men slutten denne gang er mer enn en vanlig «happy end» — hvilket leserne vil kunne opdage selv. Og at den skjenker oss «medlidenhetens skjønne gave» er ikke det minste av bokens fortrin.

E. D.-V.

„Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv“

heter en bok ifjor av den lutherske biskop Berggrav. Det er et interessant og grundig arbeide. Riktignok er biskopen lægmann på det medicinsk-psykologiske område han her behandler. Men der kan jo være noget i slagordet «den geniale diletantisme.» Fagfolk får uttale sig om bokens videnskapelige verdi. — Jeg vil bare i all beskjedenhet peke på noen punkter som kan ha betydning for forståelsen av konfessionelle kristelige stridsspørsmål.

Undertegnede er opvokset i et kristeligsinn, protestantisk miljø og passelig fortrolig med den moderne relativistiske filosofi. Religiøst livssyn i forbindelse med et spesialmedisinsk studium har fått mig til å betrakte de konfessionelle stridigheter mellom katolsk og luthersk kristendomsopfatning — psykologisk, og efterhvert festnet den overbevisning at «Reformasjonen» i det 16. århundre også rent psykologisk bygger på feilaktige forutsetninger. Efter å ha lest biskop Berggravs bok er jeg enn mere sikker i min sak.

Alt protestantisk religiøst sektvesen (Luthers kirke innbefattet) bygger som bekjent religiøst og moralsk på «den personlige gudsopplevelse». Typisk ser vi dette i de lovkirkelige kretser, hvor «vekkelser» og «frelsesopplevelser» ofte drives på randen av sinnssykdom. Biskop Berggrav er også klar over dette og innrømmer at meget av det som kalles «religiøs opplevelse» er sykkelig betinget, og han kommer videre til det resultat at følelsen eller «opplevelsen» ikke gir religiøs visshet. Følelseslivet, sier han, er som en bro over fra legeme til sjel og affektene bestemmes vesentlig biologisk. Den affektbetonte religiøse opplevelse blir da, for å citere biskop Berggrav, «som regel ens egen fantasi og følelse som drives op til kunstig høide. — Men Gud virker ikke bundet til psykisk-nervøse «fornemmelser». Biskop Berggrav har nylig lært av psykiateren Kretschmer («Körperbau und Charakter») at følelsesliv og temperament og dermed den religiøse opplevelseshet er forskjellig for de forskjellige konstitusjonstyper av mennesker — og biskopen forteller nu dette om de forskjellige typer av mennesker som om det skulde være en helt ny opdagelse. I grunnen er det ikke det. Læren om de fire temperamentene som har hatt gyldighet innen den medisinske psykologi helt til våre dager stammer fra Aristoteles, og den katolske kirke har alltid hevdet at menneskene formelt er forskjellige både legemlig og sjelelig. Derfor har også Kirken alltid lært at Gudbilledet i oss er i vårt vesens dyp, i det almenneskelige, i forstand og vilje. Den skolastiske filosofi er realistisk: Vi må prøve åndene, d. v. s. følelsene, om de er av Gud. Biskop Berggrav har nu lært dette av medicinere og psykologer, og han tar her avstand fra de fleste av sine embedsbrødre, endog fra kirkefaren Luther. Han sier (s. 195): Luther tok feil når han sa at troen bare fødes i «en stor affekt». Her sluttet Luther ut fra sitt eget syklothyme gemytt og sine egne omstendigheter. Der finnes andre gemytter og andre livskombinasjoner. — Luther var psykiker (ifølge Kretschmers typeskjema), av den runde, mere joviale type, hvis følelsesliv og temperament var zyklod, svingende fra oprømt til nedtrykt sinnstilstand. Enkelte psykologer hevder at denne sjelesvingning hos Luther var sykkelig (cfr. dr. med. Schou «Sjelelige konflikter»). Men det fortier biskop Berggrav. Han fortier også at denne Luthers personlige opplevelse av kristendommen av den lutherske teologi er generalisert derhen, at følelsen faktisk er blitt betraget som almenneskelig religiøst sannhetsorgan. Den protestantiske kristendom er således blitt kalt «tveføtt» (W. James: «Twiceborn») i motsetning til den «enføtte» katolske kristendom. Dette «tveføtte» ved protestantismen er nettop den personlige, affektbetonte, mer eller mindre ekstatiske «religiøse opplevelse», som gir protestanten visshet «om Gud og sin» personlige frelse, en opplevelse som er biologisk knyttet til en viss type mennesker, psykikerne. — Nu tar altså biskop Berggrav avstand fra denne «følelseskristendom» uten å forstå eller ville forstå at hans egen lutherske teologi blir en diger selvmotsigelse. Nu har biskopen lært at man kan være god kristen uten å ha disse himmelske «opplevelser» og stemninger. Hos en stor del mennesker av den såkalte leptosome konstitusjonstype (slanke, magre eller atletisk byggede) med spaltnings tilbøieligheter i sinnet merkes den religiøse samling av personligheten ikke som et brudd, men som en langsom modning. Men derfor bør ikke nogen påstå at en psykiker som Luther (med «tveføtt» kristendom) er mere kristen enn den leptosome Calvin (hvis kristendom er «enføtt»).

Her bekreftes hvad den katolske kirke alltid har lært, over-

ensstemmende med den hellige åpenbaring: Gud virker i oss uavhengig av vårt følelsesliv. Tenk om biskop Berggrav vilde skrive en populær bok for lutherske menighetsfakultetsteologer om disse ting og advare dem mot den lutherske følelsteologi, som lett vil suggerere stakkars gudssøkende mennesker til krampaktig, ofte hysterisk imitasjon av «religiøse opplevelser» de normalt ikke kan få. En sånn vidunderlig gudsopplevelse er jo, tror de, det samme som å bli frelst. I stedet lar biskop Berggrav følelser og psykisk-nervøse fornemmelser løpe amokk på vekkelsesmøter og i bedehuser. «La humla suse».

Efter katolsk opfatning virker Gud objektivt i oss og er den objektive målestokk for karakterutvikling og livsførsel. Derfor lærer også vår hellige tro at vi må la vår vilje og vår karakter herdes i Gud og Kirken hjelpe oss ved å innøve i oss forskjellige fromhetsøvelser. Her er vi ved den annen hovedtanke jeg retter, ikke mot biskop Berggravs fremstilling i og for sig, men mot hans — som det synes — systematiske fortieelse av alt katolsk. Hans fremstilling er nemlig ikke annet enn hvad den katolske kirke har lært i århundrer. I stedetfor å fly til moderne psykologer kunde hr. Berggrav gått i skole hos St. Thomas Aquinas eller St. Ignatius Loyola. Biskop Berggrav vet nu fra den medisinske psykologi at der er noget som heter «engrammer», det er et slags «minnespor» som risses inn i vår psyke av minner, erfaringer og vaner, gode eller dårlige vaner. «Det begynner som en vane eller uvane og ender som en forestilling som tvinger både legeme og sjel med sig, i en sjelelig organisasjon eller personlighet». Såvel synden som fromheten blir således meget en vanesak. Dette er biskop Berggrav klar over uten å nevne et ord om at det nettop er en av lutherdommens hovedanklager mot den katolske kirke, at den legger for stor vekt på de pliktmessige religionsøvelser, innøvelse av gode, kristelige vaner. Det blir «bare ydre fromhet», sier man. — Gjengs protestantisk opfatning har jo vært den at kun det som skjer med lyst («sinnets trang») har moralsk verdi. Ingen kirkeplikt f. eks., men «evangelisk frihet». Nu lærer altså hr. Berggrav, fordi han har lært det av psykologerne (som synes å være minst like religiøse som visse teologer): Vi gjør bare det gode som vane (eller plikt) selv mot vår lyst inntil lysten blir ett med den moralske vilje (ved «engrammer»).

Dette var bare et par ting ved biskop Berggravs bok som jeg nevner fordi det viser at «Den stille reformasjon», som Dr. Krogh-Tønning taler om, — den protestantiske, halvt ubevisste tilnærmelse til den katolske moderkirke, er i full gang. Biskop Berggrav er én av de få lutherske teologer som har forutsetning til å skjønne: — Den katolske kirke er eneste vern og feste for kristendom og kultur i en verden, hvor verdienes anarki langsomt oppløser, ikke bare hjem og samfund, men selve den menneskelige personlighet.

Steinar Messel.

Herhjemme: —

Vi henleder oppmerksomheten på at St. Sunnivaskolens juleforestilling gjentas fredag den 12. ds. kl. 7. Se annonsen!

OSLO. Det biskoppelige huskapell blev av hs. høiarv. biskopen innviet samtidig med at den første hellige messe lestes der efter bispegårdens ombygning lørdag morgen den 6. ds. Huskapellet, som ved en stor fløiddør kan utvides med det tilstøtende kon-

feranserum, er i sig selv meget rummelig med et vakkert alterparti. Hele interiøret er holdt i smakfulle rolige farver med dekorasjoner, utført av de dyktige brukskunstnere Steiwer og Wassler. Kapellet får sitt lys gjennom to vinduer — det ene prydet også det gamle kapell — det annet, som bærer biskopens våben og en reproduksjon av Geijerstams tegning av Selja, er levert av Finn Hansen, og meget stemningsfullt. De flittige hollandske søstre har utstyrt kapellet med broderi og kniplingsarbeider, så det nu fremtreder som et verdig huskapell for vår overhyrde og bispegårdens øvrige beboere.

OSLO. St. Sunniva skole. Julelys — juleglede — tindrende barneøine, spendt forventning blandt de voksne — var det inntrykk vi fikk da vi kom inn i den allerede temmelig fullpakke-ede gymnastikksal for å overvære den årlige juleforestilling. Og vi blev ikke skuffet. Også i år blev man overbevist om det utrettelige, intense arbeide søstrene utfører med og for barna. Men så kan de også føle en velfortjent glede over at alt lykkes så godt. — Sangen «Stille natt», sunget unisont av barna, og et deilig juledikt, fremsagt av en lys klar barnestemme, satte oss straks i den rette stemning, og forventningen steg. Der var firhendig pianospill av to ganske små piker, en sanglek av 3. kl. piker iført kvikke farverike klær, deklamasjon på norsk og fremmede sprog, alt utført med en sikkerhet og presisjon, som likemeget forbausset som overrasket i betraktning av at det utførtes av barn, tildels ganske små. Tilsist blev vi ført på Betlehems-marken hvor Josef og Maria søkte etter herberge. «Men de fant intet. Gud viste dem en berghule, benyttet som stall, hvor de søkte ly, og englene kom og beredte dem en god mottagelse.» Stille betraktet vi hyrder og engler som tilbad barnet i krybben. Lykkelige disse barn, der får fylle sitt sinn med disse hellige minner, noget å se tilbake til og bygge videre på i livet. De vakre kulisser og fine lysvirkninger var en strålende ramme om det hele, og gav også oss voksne et vakkert minne.

Marie.

— og derute:

KATOLISISMENS VERDENSMISJON. Under den nuværende pave, som er blitt karakterisert som misjonens pave, er organisasjonen av den katolske verdensmisjon blitt utbygget mer enn noensinne før. Ifølge katolsk statistikk er i løpet av de siste 10 år 4000 nye misjonærer utsendt og samtidig har den innfødte misjonærstand næsten fordoblet sig i disse år, det vil si fra 2670 i 1922 til over 5000. Den katolske misjonsarmé kan nu opvise følgende tall: 12,812 prester og misjonærer, derav 8196 hvite og 4516 innfødte, 4919 misjonsbrødre, 30,756 ordenssøstre, 73,815 innfødte hjelpearbeidere.

SPANIEN. Valgene til Cortez bragte de med den katolske aksjon nær sammenknyttede konservative partier en stor fremgang. Det var kvinnes valgdeltagelse som gjorde utslaget, og man har grunn til å håpe, at de gudløses og kirkefiendenes makt nu er brutt.

PALÆSTINA. Med særlig stor høitidelighet har Franziskanerne feiret 600 års jubileet for sin overtagelse av sitt tilsyn med det hellige land. Palæstina er en av ordenens eldste provinser — allerede i 1263 hadde de 20 klostre i de orientalske Middelhavsland. Nu har de 54 som fordeler sig med 14 i Syrien, 22 i

Palæstina, 13 i Egypten, 3 på Cypren og 1 i Konstantinopel. I 87 sogn tilser de 85 000 sjeler, og i 47 opdragelsesanstalter har de ialt 5000 elever. Av stor betydning er deres bibelskole i Jerusalem, som også i den siste tid har overtatt utgravningene ved Nebo.

U. S. A. De amerikanske katolikker yder et kjempearbeide for å imøtegå den moderne hedenskap og alle de kulturutskeielser som har grepet så sterkt om sig i U. S. A., og enkelte steder har antatt helt groteske former. Særlig gjør «Kolumbusridderne» en stor innsats for å bringe folket den positive religions store verdier. Deres fører, John P. O'Brien, betegner det rådende skolesystem som direkte antireligiøs og moralødeleggende — og kun katolsk ånd vil kunde redde ungdommen fra å gå til grunne i materialisme og egenkjærlighet. At den katolske Kirke vinner mer og mer forståelse fremgår av den store tilslutning som Vincensforeningenes møter i forrige måned fikk i Newyork, hvor samtlige amerikanske kardinaler samt 400 biskoper deltok og tillike adskillige ministre, guvernører og senatorer. President Roosevelt overvar møtene og uttalte sig i meget anerkjennende ord om det katolske velgjørhetsarbeide og den ånd, som inspirerte det idet han sa, at ingen regjeringsorganisasjon kunde handle så helt i menneskelighetens ånd som Kirken gjorde gjennom det kristelige privatinitiativ. Takket være katolsk ånd vil amerikanerne mer og mer forstå å sette de indre verdier over de ytre. Det er menneskets forrett å tro på Gud og uhindret praktisere sin tro. Ved alle leiligheter uttaler presidenten ellers ivrig alltid sin beundring for de pavelige socialteorier slik som de finner uttrykk i rundskrivelsene — og ved besettelsene av ledige embeder er det ikke mer som før en hindring å være katolikk.

ROMS BASILIKA FORSIKRES. Man har efter den store ildebrand, som truet med å ødelegge Hagia Sofia-kirken i Konstantinopel, funnet det riktigst å forsikre kirkene St. Paul og Maria Maggiore — den ene for 22 millioner mark, den annen for 50 millioner i et italiensk brandforsikringsselskap. Premien er 1 pct. St. Peterskirken har man ikke kunnet forsikre, da dens verdi er for stor til at en tilsvarende premie overhodet kan betales.

«ST. OLAV»S EKSPEDISJON

oplyser på givne foranledning at annonser, meddelelser til erindringslisten o. l. fremtidig mottas som vanlig pr. telefon — men man må tillike innsende en skriftlig rekvisisjon med annonsens eller meddelelsens ordlydende for korrekturens skyld. Derved undgås de beklagelige feiltagelser som av og til finner sted.

INNSENDTE ANONYME ARTIKLER.

«St. Olav» inntar gjerne innsendte artikler, og de kan godt inntas anonymt, forsynt med et eller annet merke. Men vi kan ikke fravige den almindelige regel at redaksjonen må gjøres bekjent med innsenderens navn.